

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Bistånd på annat sätt

Två diktaturer ger, var och en på sitt sätt, effektivt bistånd till Östtimor. Kinas bistånd är mer synligt än de flesta andra biståndsgivares, ty de bygger offentliga byggnader. Kubas bistånd påverkar många människor direkt genom alfabetisering och sjukvård.

Ger Kinas bistånd inflytande?

Den 24 augusti undertecknade kinesiska och östtimoresiska representanter en överenskommelse om att Kina ska bekosta bygget av ett nytt högkvarter för Timors armé och försvarsministerium för 8 miljoner dollar.

Östtimors premiärminister, Xanana Gusmão, tackade den kinesiska regeringen för finansieringen av landets nya militärhögkvarter. Cermonin bevitnades av representanter från andra bidragsgivare, bland andra den australiske ambassadören och andra utlänningar i Dili.

Vice premiärministern Jose Luis Guterres sade att den kinesiska hjälpen är mer realistisk. "Jag kan säga att den är mer synlig. Var och en som kommer till Timor får intrycket att den kinesiska närvaron är stor i Timor genom byggandet av stora projekt för landet". Kina har betalat för andra stora byggnader i Östtimor, till exempel presidentpalatset och utrikesministeriet. Östtimors regering köpte nyligen två patrullbåtar från Kina och de överlämnades i juni.

Gusmão säger att hans regering vill stärka det bilaterala militära samarbetet med länder som ger stöd utan villkor, vilket kineserna klokt nog gör. Det skiljer dem från andra biståndsgivare. Många andras bistånd är knutet till villkor såsom att respektera mänskliga rättigheter, demokrati, laglydnad och yttrandefrihet. En del av dessa villkor har stört Östtimors ledare. Den tidigare

gerillaledaren sade att det inte vore legitimt för andra länder att försöka hindra Östtimor från att ta emot militär utbildning från Kina.

Dili agerar för att minska oro för närmande till Kina

Australien förblir Östtimors strategiska partner, säger landets utrikesminister Zacarias da Costa. Han sade att australiska farhågor för ökande kinesiskt inflytande på hans lilla land är "grundlösa".

"Våra relationer med Australien, med USA, inom säkerhetssektorn förbättras och stärks och jag förstår inte varför premiärministerns uttalande skulle orsaka en mängd bekymmer i Australien", sade han.

Premiärminister Xanana Gusmão skapade ny oro i australiska strategikretsar med ett tal i förra veckan, som prisade Kinas villkorslösa bistånd, när han tackade för det nya försvarshögkvarteret, och ökade sannolikheten för kinesisk utbildning av Östtimors militär.

Men da Costa, som har spelat en ledande roll i förhandlingarna med Beijing nyligen, sade till *The Australian* att hans regerings intresse för främjande av de kinesiska relationerna gällde handel och investeringar.

"Det är bara handel och jag tror att inte ens Beijing funderar på en strategisk militär närvaro i Östtimor, vilket många i Australien för tillfället försöker säga", sade han.

Utrikesministern sade också att Dili var redo att återuppta diskussioner med varje ny regering i Canberra om Julia Gillards förslag för ett regionalt centrum för hantering av flyktingar. Men han gjorde klart att processen skulle bli långvarig och möta stora hinder på den öst-

timoresiska sidan.

Men da Costa uttryckte tillförsikt över att de australisk-östtimoresiska banden skulle vara i grunden opåverkade oavsett vilket parti som bildar regering. Han sade att Tony Abbott och Julia Gillard genuint förpliktigt sig till förhållandet.

Och han rättfärdigade som "konstruktivt engagemang" Östtimors ökande diplomatiska utbyte med den burmesiska regimen och Frank Bainimaramas av militären stödda regering i Fiji, som Australien vill isolera diplomatiskt.

Dili-regeringen har för avsikt att förbättra relationerna inte bara med Australien och Indonesien utan också med ASEAN, Kina, Japan, Sydkorea och öländerna i Stilla havet.

da Costa, som den här månaden gästade Burmas utrikesminister, Nyan Win, och kommer att göra ett återbesök för att främja handelsrelationerna, sade att hans regering inte var rädd för att ta upp frågor om mänskliga rättigheter och politisk frihet med den burmesiska regimen och Fiji. Men den förblir förpliktigt till Östtimors primära säkerhetsrelationer.

"Vi är på det klara med att när det gäller säkerhet och försvarssamarbete med Australien, med USA, med Portugal (Östtimors forna kolonialmakt) och Japan", sade da Costa. "Till dem som är bekymrade över vårt växande samarbete med Kina vill jag bara säga att det är grundlöst."

Inte ens i handeln, sade han, kan Kinas inflytande jämföras med Australiens. Kinas handel med Östtimor 2008 var officiellt värd 10,4 miljoner dollar, Australiens 37,5 miljoner, Singapores 54,3 miljoner och den forna ockupationsmakten Indonesiens 102,1 miljoner.

Värdet av Kinas senaste bistånd i form av nya officiella byggnader, bland andra da Costas utrikesministerium och det planerade försvarshögkvarteret överstiger 21 miljoner USA-dollar, men det omfattar också betydande utbildning av statstjänstemän och teknisk utveckling. Australien ger omkring 100 miljoner dollar i bistånd till Östtimor i år.

Om Australiens förslag för ett regionalt flyktingcentrum i Östtimor sade da Costa att Östtimor vill ha en vittomspännande humanitärt centrerad lösning.

Alfabetisering och sjukvård

Tack för Kubas alfabetiseringshjälp

José Ramos-Horta tackade för Kubas bidrag till utbildningen i sitt land, när han förklarade distriktet Oecusse fritt från analfabetism. Oecusse är det första av landets 13 distrikt som nått detta mål tack vare hjälpen med att använda "Ja, jag kan", ett alfabetiseringsmaterial från kubanska konsulter.

Ramos-Horta konstaterade att Kuba har samarbetat med många andra länder i tredje världen utan att be om någonting i gengäld, trots den ekonomiska aggression som ön har varit utsatt för av USA i nästan ett halvsekel.

Presidenten sade att de nyexaminerade kommer att få tillfälle att fortsätta sin utbildning till och med universitetsnivå och bli läkare och till och med ministrar.

Kubas ambassadör Ramon Hernandez sade att 67.703 människor i Östtimor har lärt sig läsa och skriva och han väntar sig att landet kommer att vara fritt från analfabetism 2012.

Sjukvård

De första 18 läkarna utbildade på Kuba examinerades häromdagen och kommer nu att avsluta sin utbildning på universitetet i Östtimor. Under de kommande två åren kommer ytterligare 400 studenter att avsluta sina studier till läkare på Kuba. Den andra delen av Kubas bistånd till sjukvården i Östtimor består av över hundra kubanska läkare, som arbetar i Östtimor, företrädesvis på landsbygden, där de ger gratis sjukvård. När de östtimoresiska läkarna är färdigutbildade kommer de att ersätta kubanerna.

Universitetet i Dili behöver utöka sin kapacitet för att kunna ta emot de från Kuba återvändande studenterna och Kuba har för avsikt att bidra till detta. Tidigare i år diskuterades denna fråga för första gången mellan Australiens och Kubas utrikesministrar vid ett möte i Perth och ett samarbete är tänkbart.

Tommy Pollák

Källor: *Tempo Semanal*
Peter Alford/*The Australian*
ACN/Prensa Latina
Ash Pemberton/*Green Left Weekly* nr 852